

Свесни чињенице ће набавка нових пловила морати да сачека боље дане, морнари са Дунава, Саве и Тисе свакодневно дају све од себе да с постојећим капацитетима стану на пут свим изазовима и претњама на „плавом путу”. Уз то, богато искуство и стечена знања несебично преносе на млађе колеге, које ће наставити 100 година дугу традицију владавине нашим пловним путевима. Овогодишњи јубилеј припадници речних јединица дочекаће у новим униформама, које ће им олакшати обављање свакодневних активности. Ипак, за Дан јединице, биће препознатљиви по својим свечаним белим униформама, не скривајући понос због епитета да су најелегантније у Војсци Србије.

Пре тачно једног века, давне 1915, у Саву је код Чукарице поринут први српски ратни брод „Јадар”, чиме је званично формирана Речна флотила. У годинама које су уследиле морнарима је, као и осталим српским војницима, историја наменила „бурно море”. Иако завидан јубилеј, чини се да је 100 година прекратко да у њих стане све оно што је Флотила прегрмела – ратове, промене граница и – остајање без мора. Данас, када „панонски морнари” упловљавају мирним водама у други век постојања, са њиховим командантом капетаном бојног брода Андријом Андрићем разговарамо о лепотама и тешкоћама које морнарски позив собом носи.

Ово је година у којој обележаваше век од формирања српске

Запловили у други век

речне флотиле. По чему ће се прослава овогодишњег Дана речних јединица разликовати од претходних?

– Дан Речне флотиле традиционално обележавамо у новосадској касарни „Александар Берић”. Ове године низом активности прослављамо велики јубилеј јединице, с каквим се мало земаља може похвалити. Открићемо споменик поручнику бојног брода Александру Берићу, у Белегишу код Старе Пазове, а затим организовати стручне радионице и спортске манифестације. Централна свечаност одржаће се 6. августа, када ће јединице Речне флотиле продефиловати градским кејом у Новом Саду, на левој обали Дунава, а завршиће се свечаним дефилеом бродова, пловних средстава и скеле с амфибијским транспортером. Гости ће бити у прилици да свечани строј и дефиле на води посматрају са „Козаре”. Тог дана ћемо одржати и две регате – једну у класи бродских чамаца на весла, такозваних шљупки, и другу у

класи алуминијумских десантних чамаца. Обележавање јубилеја наставићемо све до краја октобра, када ћемо на Ади Циганији открити спомен-обележје, баш на месту где је пре једног века поринут „Јадар” – први српски речни ратни брод.

О Деценија за нама била је бурна за јединице којима командујете. Како се Флотила „снашла” у Коњеној војсци?

– Од 1960. до 2005. године Речна флотила била је у саставу Прве армије Копнене војске, после чега је годину провела у саставу Ратне морнарице, а онда је поново прешла у састав Копнене војске. Флотила има место у КоВ-у, имајући у виду значај панонско-хидрографског чвора и чињеницу да Србија има 1.600 километара пловних путева. Промене су се, наравно, осетиле, јер смо пространство мора заменили рекама и каналима. Ипак, ми смо професионалци, оспособљени за пловидбу и навигацију у свим хидрометеоролошким условима, па „прелазак” из једног у другачији амбијент није значајно утицао на нас. Данас, када живимо и радимо у КоВ-у, не постоје проблеми. Одлично сарађујемо са свим јединицама и извршавамо основни задатак – одбрану пловних путева. Осим тога, задужени смо и за подршку бригаама КоВ-а када је реч о бродској ватреној подршци.

О Некада су се генерације морнара, којој и Ви припадате, школовале у приморском крајевима. Како су се показали морнари који су знања стицали на Академији, у српској пресоници?

– Оно што је предност кадета речних јединица у односу на кадете осталих родова јесте близина материјалне базе обуке. Практични део обуке реализују на Ушћу, где се налази Други

ПОРИНУЋЕ „ЈАДРА”

Почетак Првог светског рата Србија је дочекала без флотиле. Када је војска постала свесна да јој највећа опасност прети са реке, „под гранатама” је почела формирање речних јединица. За базу је изабран рукавац на Сави код Чукарице, са радионицом за оправку и опремање пловила. Управо ту је, међу првима, 6. августа те ратне 1915. године, поринут „Јадар” – први ратни брод изграђен у новооснованом војном бродоградилшту, а датум његовог поринућа слави се као Дан Речне флотиле, који је уједно и Дан рода речних јединица.

речни одред. Такође, између професора Војне академије и Речне флотиле постоји добра сарадња, када је реч о практичном делу обуке на пловним објектима, а чак се и део средстава Војне академије налази код нас. Поседујемо и учионицу у којој се кадети теоријски усавршавају, после чега прелазе на практични део – веслање и једрење, а затим и управљање бродом. Циљ нам је да кадет речних једица после четири године школовања буде оспособљен за употребу бродског артиљеријског и минског наоружања и за самостално управљање бар једним типом брода. Ипак, завршетком Академијом не завршава се и учење, јер оно, заправо, и почиње тек у јединици.

О А каква је ситуација са подофицирима и професионалним војницима?

– Највише потешкоћа имали смо у обуци професионалних војника, јер се они до сада нису обучавали за овај позив. Коначно, од ове године војници на добровољном служењу војног рока обучавају се и у речним одредима, па по завршетку обуке добијамо кадар оспособљен за војничке дужности на броду. Уколико се одреде за позив професионалног војника, код нас долазе „добро потковани“ за посао. Прва генерација добровољаца завршила је служење војног рока у мају, а њихова обука крунисана је гађањем из бродског артиљеријског наоружања, што је прво такво гађање војника на добровољном служењу војног рока.

Са подофицирима је боља ситуација. Кадар на другом модулу основног курса за подофицире школује се искључиво у одредима речних јединица. Теоријско знање им преносе официри са дугогодишњим стажом, који су завршили Морнаричку војну академију поморског смера или смера морнаричко-техничке службе, док практични део обуке реализују главни и први подофицири из Речне флотиле.

О Знање и умеће показали сте прошле године на вежби „Плави одговор“, а овогодишњи „Плави удар“ недвосмислено је потврдио професионалност припадника речних јединица.

– Овогодишња вежба „Плави удар“ била је знатно сложенија, не само по обиму средстава, већ и по активностима у току њеног извођења. Демонстрирали смо степен достигну-

У БОРБИ С ВОДЕНОМ СТИХИЈОМ

Када су Србију прошле године задесиле поплаве Речна флотила је међу првима прискочила у помоћ на терену. У једном тренутку њени припадници су се налазили на девет различитих локација. Амфибијски транспортери, алуминијумски и гумени чамци, као и моторна возила високе проходности били су у кризним подручјима. Само из обреновачке основне школе „Јефимија“ евакуисали су више од две хиљаде људи, међу којима је било трудница и мајки са децом.

тих оперативних способности Речне флотиле, а колико смо били успешни најбоље говори податак да је то највећа вежба на води у последњих 25 година. Извели смо речни десант јединицом ранга батаљона, а први пут је шест бродова истовремено гађало на Тиси из артиљеријских оруђа. У наредном периоду планирамо да оперативне способности унапредимо још комплекснијим вежбама.

Ипак, није нимало лако организovati вежбу на води, јер су реке привремено полигони, па су потребне сагласности и цивилних структура. Период одржавања вежбе диктирају и жетве, јер се у сезони пољских радова цивилно становништво налази уз сам привремени полигон. Када је реч о Команди Речне флотиле организовање вежби не представља проблем, јер имамо искуство које редовно унапређујемо.

О Колико усјеваћете да модернизирате пловни парк? Имате ли могућности за набавку нових средстава?

– Војни бродови су сложени и мултифункционални системи. Идеје о вишенаменском броду и даље су присутне, а ми, бродарци, свакако желимо нови брод. Међутим, таква набавка у условима изузетно сложене економске ситуације и рестриктивних финансијских средстава последњих година није реална. Зато се Речна флотила определила за модернизацију постојећих бродова, јер су они добре платформе које се лако могу пренаоружати и опремити новим средствима. Постојећим капацитетима Војске Србије можемо побољшати нашу ватрену моћ, и за то имамо већ припремљене пројекте. Надамо се да ћемо у скорој будућности бар двоструко повећати ватрену моћ бродова. У току је и уградња навигационих информационих система, који су по квалитету једнаки са навигационим системима осталих армија.

О Имајући у виду шакве околности, каква је улога јединице за одржавање у Флотили?

– Пловна средства која се налазе на употреби у Речној флотили изграђена су у периоду од 1980. до 1998. године, а њихова опрема задовољава захтеве наших састава. Потреба за модернизацијом постоји, али захваљујући правилној употреби и одржавању средства су у потпуности спремна за задатке. Кључну улогу у одржавању има речни док РДОК-15, захваљујући којем можемо да подижемо наше бродове и ремонтујемо њихов подводни део. Радионица је оспособљена за

ремонт свих виталних делова брода. На плећима запослених налази се и техничко одржавање свих војних бродова, осталих пловних, понтонирских и инжењеријских средстава. Сви у Флотили, од мајстора, професионалних војника и подофицира до официра раде на одржавању средстава, те сопственим постојећим капацитетима вршимо све оправке и то не само на нивоу основног одржавања.

○ Овогодишњи јубилеј припадници речних јединица дочекаће у новим униформама. По чему ће бићи прејознајљиве?

– Пре двадесет година за морнаре је уведена маскирна униформа уместо дотадашње тамноплаве. Отежавала је рад бродских посада у специфичним условима, јер није била функционална за такве послове. Ове године вратили смо традиционалну плаву боју и морнаричку униформу на брод. Нова униформа кројем и квалитетом задовољава све стандарде припадника палубне службе у пловидби, омогућавајући им безбедно и несметано извршавање задатака у свим атмосферским условима.

○ Недавно је „Козара“ први пут уловила у међународне воде. Шта је прејиходило шом доухају?

– Након модификације и генералног ремонта брода посебне намене „Козара“, 2009. године, створени су услови за њену безбедну пловидбу на било ком делу пловног пута у Европи. У „Козару“ је уграђен савремени погонски комплекс, који уместо дизел-мотора користи електро-моторе и поседује савремене дизел-електричне агрегате са софтвером који омогућава мању потрошњу горива. Како је реч је о првом броду на који је уграђен навигациони информациони систем, у координацији са професорима Војне академије, који оспособљавају кадете за прве официрске дужности, одлучили смо се за школско крстарење међународним водама. Био је то први излазак српског речног брода ван унутрашњих вода, односно заједничких вода с Румунијом и Хрватском. Током седмодневне пловидбе кадети су се, уз посаду „Козаре“, оспособљавали за задатке и дужности које их очекују у јединици.

○ Какве импресије носише с шог путовања?

– Невероватно је пловити „Козаром“, а када томе додате да је пловна

рута била готово 1.000 километара, осећај је тешко описати. Нисмо имали ниједан квар, а посада, која је у потпуности оспособљена за пловидбу познатим водама, била је савршено синхронизована. У вечерњим сатима упловили смо у мађарске унутрашње воде, а до Будимпеште смо пловили ноћу. Мађарске колеге дочекале су нас с три брода у ескорту и заставном галом. Дизање српске заставе и интонирање химне у тој ратној луци још једном је потврдило традиционално добру сарадњу наших земаља.

○ Јединице Речне флотиле размештене су у Новом Саду, Шајци и Београду. Колико је шешко „држаћи све конце у рукама“

ПРВИ У РАНГУ

Доласком у Морнаричку средњу војну школу у Сплиту, 1982. године, Андрија Андрић знао је да је униформа његов живот. Као први у рангу, четири године касније, уписао је Морнаричку војну академију, смер поморство, специјалност торпедно-противподморничка. По завршетку академије, 1990. године, поново као први у рангу, за почетну дужност изабрао је торпедни чамац, где је провео две године. Услед ратних дешавања у СФРЈ, Морнарица је флоту пребазирала у Тиват и Бар, па је данашњи капетан бојног брода у Тивту прво био на торпедним чамцима, а затим постао заменик команданта на ракетној топовњачи 404. На прву командантску дужност постављен је 1994, чиме је постао командант ракетног чамца 305, а две године касније преузео је дужност команданта ракетне топовњаче 404. После командно-штабног усавршавања одређен је на место заменика команданта ракетне фрегате 31, а затим постављен и за команданта ракетне фрегате 34, нашег последњег ракетног брода у СФРЈ. После генералштабног усавршавања пет година је, као професор војних вештина на катедрама Стратегије и Оператике, преносио знање будућим официрима. Последње четири године капетан бојног брода Андрија Андрић налази се на дужности команданта Речне флотиле.

када пог собом имаше људство и средства размештена у три гарнизона?

– Није теже него осталим колегама, командантима бригада. Имајући у виду добру организацију система дневног командовања, размене информација и непрекидни надзор над извршењем планских и ванпланских задатака, успешност командовања не може изостати.

○ Да ли је шешко бићи „панонски морнар“?

– Разлике у функционисању Речне флотиле и Морнарице су велике. У Флотили, осим пловних јединица, има и понтонирских баталона у којима се налазе комплети понтонских мостова, амфибије и путне јединице. Најизраженија је разлика у величини бродова, не само по димензији већ и по погонском комплексу. Међутим, ко воли да плови тај ужива не само у пловидби морима, већ и рекама и каналима.

○ Који су највећи проблеми с којима се Речна флотила данас суочава?

– Кључни проблеми јесу материјално-финансијске природе. Свесни смо да ће наше жеље за новим пловним средствима још неки период остати само жеље. Зато дајемо све од себе да с постојећим капацитетима одговоримо изазовима и претњама које се могу десити на и у захвату пловних путева. Проблем који тренутно имамо односи се на повратак ангажованих средстава из рударског басена „Колубара“, где смо годину дана испумпавали воду из копова „Тамнава“, како би се обезбедио угаљ за Србију.

○ Ваше присуство на београдском Лиду постојало је традиција.

– Већ неколико година Речна флотила поставља понтонски мост до острва Лидо, што свакодневно изискује ангажовање 15 до 20 људи на одржавању моста, првенствено због промене водостаја Дунава и чишћења наноса из пловних чланака моста. Осим на Лиду, Флотила је током прошле имала понтонске мостове на Великом каналу у Бачком Моноштору, док је на реци Јадар у селу Драгинац још један мост у употреби.

○ Морнари су познаћи по белим униформама за које многи кажу да су најелегантније у Војсци...

– Беле униформе су морнаричка традиција. Свако ко је носи, носи је с поносом. ■

Мирјана КРСТОВИЋ
Сниммо Горан СТАНКОВИЋ